

KO TE

KAHITI O NIU TIRENI.

HE MEA TA I RUNGA I TE MANA O TE KAWANATANGA.

PONEKE, TAITE, OKETOPA 1, 1885.

“TURE KOOTI WHENUA MAORI, 1880.”

He Panuitanga ki nga Tangata e whai Take ana ki te Whenua kia mohiotia ai te wahi me te ra e tu ai te Kooti hei Whakarua i o ratou Take.

NA, he Panuitanga tenoi kia mohiotia ai, ko te take a nga tangata no ratou nga ingoa e mau nei i te rarangi tuatahi i raro nei, ki nga pihi whenua e mau nei i te rarangi tuarua, ka whakawakia a te 23 o nga ra o Oketopa, 1885, o te Kooti Whakawa Whenua Maori ki Hehitingi. Ko nga tangata katea e whai tikanga ana mo ana whenua me haere ki te ra.

Ka oti te whakawa, ka puta te Tiwhikete ki te huinga i kitea toka tika o te Kooti: heoi ano, he tino whakaotinga tenoi; e kore rawa e tika ana peke mai tofahi tangata ki muri. Ka kitea nga mapi o nga whenua kua oti te rui ki te Tari o te Kai-whakawa Tuturu i Hehitingi.

NA KEREI, Rehita.

Kooti Whenua Maori, Kihipano, Heptetema, 22, 1885.

Nama.	Ko nga ingoa o nga Kaitono.	Nga ingoa o nga whenua me te Takiwahoki.	Nga roho.
1	Airini Tonore, Raina Te Rangiroi-anake, Wi Rangirangi	M a n g a-mairi, e tata ana ki Nepia	Te Mata i tetahi raina e hono ana ki nei awa Te Tohi me Mauawaangiangi, ka haere i runga i taua raina ki te awa o Manga-mairi, ka haere i roto i te awa o Mangamairi tetahi raina ruri, ka haere i runga i taua raina ki te awa o Mangaorapa, ka haere i roto i taua awa ki tona timatanga.
2	Airini Tonore, Raina Te Rangiroi-anake, Wi Rangirangi	M a n g a-mairi, e tata ana ki Nepia	Te Mata i te ngutu awa o Mangamairi, ka haere i roto i taua awa ki tetahi raina a te Kairuri ki te awa o Mangaorapa, ka haere i roto i taua awa ki tona hononga ki te awa o Porangahau, ka haere i roto i taua awa ki tona timatanga ki te ngutu awa o Mangamairi.
3	Airini Tonore, Raina Te Rangiroi-anake, Wi Rangirangi	Porangahau, e tata ana ki Nepia	Te Mata i te ngutu awa o Porangahau, ka haere i roto i taua awa ki tona huinga ki te ngutu awa o te awa o Mangamairi, ka haere i roto i taua awa ki tetahi raina o te Kairuri, ka tutuki ki te moana, ka haere i te taha o

te moana ki tona timatanga ki te ngutu awa o Porangahau.

PANUITANGA.

Tari o te Kooti Whenua Maori, Kihipano, Heptetema 22, 1885.

HE Panuitanga tenoi kia mohiotia ai, ko te nohoanga o tenoi Kooti ki Hehitingi, a te 23 o nga ra o Oketopa, 1885, te whakawakia ai te take o nga tangata e mau nei o ratou ingoa i te rarangi tuatahi, ki nga pihi whenua e mau nei o ratou ingoa i te rarangi tuarua, ki nga pihi whenua kei te rarangi tuatoru. Mehemea kua whakapuka Whenua tangata mate i tona oranga ma te kaitono e haere mai taua Wini ki te Kooti.

NA KEREI, Rehita.

Nama.	Ko te ingoa o te tangata e kaitono kua taku mai ki a ia te whenua.	Ko te ingoa o te tangata i mate.	Ko te ingoa o te whenua.
1	Nopera Kuikahinga...	Winiata He-moata	Tabouari-Namoua
2	Nopera Kuikahinga...	Winiata He-moata	Rahakahi.
3	Paurini Te Whiti...	Mori Akai...	Taranou.
4	Paurini Te Whiti...	Aperahama Huku	Taranou.
5	Mauka Iwikatea...	Paura Nikahere	Oroa Tokimaua 35 me 40.
6	Nopera Kuikahinga...	Winiata He-moata	Puroua.
7	Te Matetakama me Haerou Tipira	Mauhi Tipira...	Pukehamoua me.

HE PANUITANGA.

Mo etahi Pihi Whenua kia Wahia.

Tari Kooti Whenua Maori, Kihipano, Heptetema 22, 1885.

HE Panuitanga tenoi kia mohiotia ai, ko te nohoanga o tenoi Kooti ki Hehitingi, i te Takiwa o Hauki Poi, a te 23 o nga ra o Oketopa, 1885, te whakarua i maui nga tenoi nga tangata e mau nei o ratou ingoa i te rarangi tuatahi. Ka wahia, ka roherohoa nga whenua i roto i nga Karanga kamati e mau nei nga ingoa i te rarangi tuarua, ko te Takiwa kei te rarangi tuatoru.

A i runga i te mana o Te Kaitiaki 7 i raro i te Ture Whenua Whenua Maori, 1882, ko nga tangata katea e mau nei tetahi Karanga kamati ranei, tetahi Pakapuka Whenua tuarua ranei, mo nga whenua kua tonoa nei kia wenua, ka wahia, hana nei ia whakatakorika ana pakapuka ki te aroaro o te Kooti a te wa e noho ai taua Kooti.

I taua nohoanga ano o te Kooti ka whakawakia hoki era atu whenua katea i panuitia i roto i te Gazette o te 29 o nga ra o Pepuere me te 20 o nga ra o Nowema, 1884, kia whakawakia i nga nohoanga o taua Kooti i tubera nei ki Hehitingi i runga i nga tikanga i panuitia ra, haunga ia nga whenua

kua oti nei te whakawa, whenua ranei kua oti nei tetahi wahi o te whakawa, whenua ranei kua whakataua nei te Oa tuturu o te Kooti mo runga, whenua ranei kua whakahaerea e te Kooti i runga i tetahi tikanga ke atu ranei.

NA KERERI, Rehita.

Nama.	Ko nga ingoa o nga tangata i tono kia wahia te whenua.	Te ingoa o te whenua i tonoa kia roherohea.	Te Takiwa.
1	Renata Kawepo, Anaru Te Wanikau, Meri Tawhara, Te Manotawhaki (Rawiri Te Hoeroa, Te Matetahuma, i ta ratou Kaitiaki Renata Kawepo), Harata Hokahoka, Atareta Kai ngakore, Wafarauhi Hohaia, Te Anopo Mutia, Wiremu Paratene, Riria Te Rere, Tauria Paratene, Karena Taniwha, Rora Te Oi, Harata Kookeo, Hopa Te Aarahi (Heta Hakiwai, Hoani Hakiwai, Wi Hakiwai, Ka Hakiwai, Kirimanga Hakiwai, Hakiwai i ta ratou Kaitiaki Renata Kawepo) Mata Kato	Mangaohane ..	Haaki Pei.
2	Renata Kawepo ..	Owhaoko ..	Haaki Pei.
3	Hira Te Oke ..	Owhaoko ..	Haaki Pei.
4	Renata Kawepo ..	Owhaoko Rahui Kura	Haaki Pei.
5	Hira Te Oke ..	Owhaoko Rahui Kura	Haaki Pei.
6	Renata Kawepo, Hira Te Oke, Hiraka Te Rango, Ihakura Te Raro, Karaitiana Te Rango, Nga Te Hianga	Owhaoko Nama 1, 2, 3	Haaki Pei.
7	Renata Kawepo ..	Owhaoko Nama 1, 2, 3	Haaki Pei.
8	Hira Te Oke ..	Owhaoko Nama 1, 2, 3	Haaki Pei.
9	Renata Kawepo, Kaitiaki mo nga tanariki o Tiopira mo Hoeroa, mo Maibi mo Te Matetahuma	Pukehamoamea	Haaki Pei.
10	Renata Kawepo ..	Pukehamoamea	Haaki Pei.
11	Harata Hetariki me Atareta Metatiki	Pukehamoamea	Haaki Pei.
11	Renata Kawepo, Wiari Turoua	Ngatarawa Nama 1	Haaki Pei.

KOOTI WHENUA MAORI, NIU TIRENI, TAKIWA O KIHIPANI,

HE Panuitanga tenei kia mohiotia ai kei te taunga o te Kooti Whenua Maori, ki Hehitingi, i te Takiwa Kooti Whenua o Kihipani, a te 23 o nga ra o Oketopa, 1885, te tahuri ai ki te kimo, ki te whakatao hoki i te hea, i nga hea ranei i roto i tetahi whenua i te Takiwa ano kua oti nei te whakawa, ko Ngatarawa Nama 4 te ingoa, e 5,328 eka, kua oti nei te hihitahi ki roto i tetahi Pukapuka hoko i tahi-tukia i te 8 o nga ra o Hune, 1871, e Te Hapuku, Paora Nonci, Ropata Te Heakakari me Ihaka Kapo kia Ta Taurua Makarini o Maraekakaha, i te Takiwa ano kua oti nei te korero.

He mea tahi i tenei 23 o nga ra o Hepetema, 1885.

NA TE MAKETANARA, Tumuaki Kai-whakawa.

Panuitanga i raro i "Te Ture Whakatikatika i nga Ture Whenua Maori, 1882."

NOJEMEA kua wakarua a Heani Meihana Te Rangitotu rana ko Iriripeti Makari Iri Kaitiaki i raro i nga tikanga o "Te Ture Whakahaere i nga Whenua Tuturu

o nga Maori, 1867," me nga Ture Whakatikatika i taua ture, mo nga take me nga paanga o Te Mananui Mahuri tangata Maori o Niu Tireni, i roto i te whenua o man nei te whakatauranga i roto i te Kupu Apiti ki tenei, kei te takoto hoki te tikanga here ki runga ki taua whenua, a kua puta he tono kia unuhia aua here.

Na, he whakaatu tenei kia mohiotia ai e meingatia ana kia unuhia tonutia te here i runga i aua take me ana paanga, ina pahure nga ra e ono tekau i muri mai i te perehitanga o tenei Panuitanga ki te Gazette me te Kahiti, he mea kia taea ai e aua Kai-tiaki te reti i taua whenua mo nga tau e rua tekau-ma-tahi timata i te tekau-ma-toru o nga ra o Mei, 1884.

He mea tahi i Poneke i tenei te rua tekau-ma-waru o nga ra o Hepetema i te tau o to tatou Ariki kotahi mano e waru rau e waru tekau-ma-rima.

HONE PARANHI, Minita mo te Taha Maori.

KUPU APITI.

TERA pihi whenua katoa i te Takiwa Porowinitanga o Poneke, kotahi mano eka i roto, nui ake iti iho ranei, ara ko taua whenua e karangatia nei ko te Whenua Rahui i roto i te Manawatu Wairarapa No. 1, ara ko te Ekefahua Poraka, i roto i te Takiwa o Wairarapa, ko taua whenua katoa e mau na te whakaaturanga i roto i te 48 o nga wharangi o te Pukapuka Rehita Karauna Karaati Nama 26.

HE Ture Reiti i nga Whenua o te Karauna me nga Whenua Maori, 1882," me te Ture Whakatikatika i taua Ture.

Ki te tangata nana, ki nga tangata ranei na ratou nga whenua kua whakahuatia i roto i nga rooru whakaatu i nga utu o nga whenua Maori, kua tukua atu nei ki nga poari takiwa e mau nei nga ingoa i roto i te Kupu Apiti ki tenei, i raro i nga tikanga o nga Ture kua whakahuatia i runga ake nei me era atu Ture katoa e pa ana e whai tikanga ana.

NOJEMEA kua tukua mai he tono ki aha Te Minita Whakahaere i nga Moari o Niu Tireni, e mau nei toku ingoa i raro iho nei, e nga poari takiwa e tetahi tangata ranei mo te taha ki a ratou, i raro i nga tikanga o "Te Ture Reiti i nga Whenua o te Karauna me nga Whenua Maori, 1882," kia utua nga reiti e meingatia ana kia utua i runga i nga tikanga o aua rooru.

He panuitanga tenei ki a koutou ki ia tangata ki ia tangata o koutou, kia mohio ai koutou kua takoto nga rooru o nga whenua Maori ki nga tari o ana poari takiwa ko ana roora he mea tahi ki te rua Maori, a e whakaatu ana hoki i nga utu o nga whenua Maori kua whakahuatia i runga i ana roora.

Na he tono tenei ki a koutou ki ia tangata ki ia tangata hoki o koutou nga tangata na ratou ana whenua kia utua e koutou aua reiti a te 5 o nga ra o Oketopa, 1885, i mua mai ranei o taua ra, me utua e koutou ana moari reiti i te tari o te poari o te takiwa i takoto ai ana whenua, tena te whakatauranga kei te Kupu Apiti.

KUPU APITI.

Te Ingoa o te Poari Takiwa. Te Tari o te Poari Takiwa e utua ai nga Moari Reiti.

Te Rori Poata o Alfredon ..	Alfredon.
Te Rori Poata o Montere ki Raro ..	Lower Montere.
Te Rori Poata o Opotiki ..	Opotiki.
Te Rori Poata o Petane ..	Petane (Haaki Pei).
Te Rori Poata o Pieten ..	Pieten.
Te Rori Poata o Pakeno ..	Pakeno.
Te Rori Poata o Pollock Settlement ..	Pollock Settlement.
Kaute Kaunihera o Rangitikei ..	Marston.
Kaute Kaunihera o Thames ..	Thames.

He mea tahi nei toku ingoa i tenei toru tekau o nga ra o Hepetema, 1885.

JULIUS VOGEL.

Minita Whakahaere i nga Moari o te Korou.

I taha i runga i te Mana o te Kawaratanga o Niu Tiren e GEORGE DIBSBURY, Kai-ta o te Kawaratanga, Poneke.